

Dinsdag 30 oktober 2018

TivoliVredenburg - Hertz - 20.00 uur

HOLLAND BAROQUE & GIOVANNI SOLLIMA

Giovanni Sollima, cello

Viool: **Judith Steenbrink, Katarina Aleksić, Filip Rekić, Chloe Prendergast, Hsu-Mo Chien, Joanna Aksnovicz, Dasa Valentova*, Marta Jimenez*, Anna Jane Triesschijn***

Altviool: **Stefano Rossi, Emma van Schoonhoven, Alice Vaz**

Cello: **Tomasz Pokrzywinski, Diana Vinagre, Gulrim Choi,**

Verena Spies, Karolina Plywaczewska

Contrabas: **Szilárd Chereji**

Klavecimbel: **Tineke Steenbrink**

Luit: **Christoph Sommer, Daniele Caminiti**

*ook altviool

Giovanni Battista Costanzi 1704-1778

Celloconcert in G-groot

Largo assai

Fuga (Allegro)

Largo; Allegro ma non presto

Giovanni Sollima *1962

Reflecting Costanzi (3 danze)

Con libertà;

Con libertà

Presto assai

Giovanni Battista Costanzi

Celloconcert in F-groot

Andante (Allegro)

Andantino; Presto

Johann Sebastian Bach 1685-1750

Derde Brandenburgse Concert, BWV 1048

(geen tempo-aanduiding)

Adagio; Allegro

Giovanni Sollima

The missing Adagio

Fecit Neap. 17

Allegro; Allegro assai; Siciliana

Bespiegelingen, reflecties en spektakel

Holland Baroque vroeg Giovanni Sollima een bespiegeling te schrijven op het Derde Brandenburgse Concert van Johann Sebastian Bach. Daarnaast componeerde hij een reflectie op de celloconcerten van Costanzi, die Sollima zelf herontdekte. Bach en Costanzi zélf kunnen natuurlijk niet op dit programma ontbreken. Evenals het celloconcert van Sollima: *Fecit Neap. 17*. Een Zuid-Italiaans spektakelstuk vol volkse invloeden, barok, virtuositeit en opzweepende ritmische elementen. Giovanni Sollima was eerder te gast bij Holland Baroque. De ontmoeting was geïnitieerd door Maarten Mostert en zijn Cello Biennale.

Destijds werd ons vrij snel duidelijk dat we een muzikale esprit deelden met de speelse cellist die verder reikt dan het podium alleen. Naast cellist is Giovanni Sollima componist, celloactivist en bronnenfanaat. Hij beweegt zich haast gedachteloos tussen ogenschijnlijke uitersten. Van een protestmanifestatie door honderd cello's op een plein in Italië ter behoud van een concertzaal snelt hij zich naar een bibliotheek om niet eerder gespeeld repertoire te ontcijferen.

Voor hem zijn het geen extremen, het is geen experiment; het is zijn natuurlijke bestaan. Een nieuw stuk schrijven doet hij vervolgens 's nachts. Hij begint met een idee en laat zich meevoeren door zijn muzikale intuïtie. Napolitaanse volksmuziek ligt hem na aan het hart. Hij is Mister Méditerranée. Zingen op de cello is zijn leven. Het begint bij zingen en eindigt in een onbedwingbare dans. Hij vraagt zich niet af in welke categorie zijn muziek past. Popmuziek, minimalisme, klassiek of volksmuziek? Hij is muziek. Zijn grote voorliefde voor de cello is geen geheim. Wij herkennen ons in Sollima's nieuwsgierigheid en scheppingskracht, en delen zijn drang om oude noten opnieuw te bekijken. Wij verheugen ons het podium wederom met hem te delen en danken hem uit de grond van ons hart voor het schrijven van twee nieuwe stukken.

A continuïng story: Bachs Brandenburgse Concert nr. 3

Het Derde Brandenburgse Concert: Holland Baroque is al jaren met dit stuk bezig. Eerder gaven we het ter inspiratie aan Theo Loevendie en Michael Oesterle. Nu aan Giovanni Sollima. De titel *The Missing Adagio* doet het niet vermoeden, maar zijn bespiegeling is een tornado geworden. Sollima opent zijn werken vaker met een archaische, mediterrane melodie. Kenmerkend in zijn melodieën zijn de verlaagde secunde, verhoogde kwart, lage sext en het grote septiem. Door het gebruik van deze toonreeks ontstaan harmonische spanningsvelden. Zijn melodieën worden steeds omspeeld met kleine trillertjes en voorslagjes zoals we die in de Arabische muziek tegenkomen.

Sollima spiegelt in *The Missing Adagio* de bezetting van het Derde Brandenburgse Concert in de Venetiaanse stijl: hij vormt twee koren van drie violen, drie altviolen en drie celli, met het basso continuo in het midden. Venetiaans omdat we dat vanuit de dubbelkorigheid uit de San Marco van Venetië kennen. Als uitgangspunt neemt hij het *Adagio* van het Derde Brandenburgse Concert dat uit twee akkoorden bestaat. Uit het niets

ontstaat een enorme, gebundelde energie: het stuk verloopt als een wervelstorm. In het midden lijkt het Derde Brandenburgse Concert geciteerd te worden, om er vervolgens als een dolle mee aan de haal te gaan. Het stuk eindigt weer in het niets. Kleine hoge nootjes tekenen een sfeer alsof er niets gebeurd is. Maar er is veel gebeurd. Sollima's werk is spannend, explosief, speels en ongeduldig. Het zit vol met ritmische en melodische dialogen en schuurt voortdurend tegen de barokke taal aan. De noten zijn ontstaan vanuit zijn instrument, improvisatie en speelplezier: honderd procent Sollima.

Zes solo-instrumenten zonder begeleiding

In *Reflecting Costanzi* componeert Sollima voor zes solo-cellisten. Het begeleidende orkest is weggefallen. Het stuk bestaat uit drie dansen. Weer maakt Sollima gebruik van een inleidende melodie. Tineke Steenbrink: 'In dit concert herken ik *Ballo della Battaglia* van de 17de-eeuwse Italiaanse componist Bernardo Storace, door Sollima hertaalde ritmiek, toonscala's en eigenheid. De instrumenten worden percussief gebruikt en haar bespelers uitgedaagd in het presto assai: zéér snel.'

Giovanni Sollima: '*The missing Adagio* is based on two slow and suspended chords separating the first from the third movement of Bach's Brandenburg Concerto nr. 3. Obviously, I did not try to write any *Adagio* for the Bach masterpiece of Bach (where nothing is missing!), but I took the cue from those two chords, where often fits an improvised "cadenza", as an open window for a possible story... I tried to write a *Siciliana*, a kind of composition sweetly dancing and very much in vogue in 1700, I thought to push everything as far south as possible, I'm Sicilian and then it was natural for me to do it. The piece is sort of mirror, from the ensemble, identical to the Bach's *Concerto* but doubled, a double ensemble with the function of the double choir, in continuous dialogue or with some crossfades, inside I used a few fragments of the Bach first movement but totally mirrored, backlog and developing some sections.'

'The other piece is dedicated to Giovanni Battista Costanzi, cello virtuoso, composer, Maestro di Cappella in Rome and teacher of Boccherini.'

'Costanzi is not much known, I have collected all his music for cello, all unpublished, it took eight years, I recorded the sonatas and symphonies for cello. What fascinates me is his being typically from southern Italy, the Neapolitan school, strongly linked to popular music, and then I pushed it even further south, I wrote a small piece in three movements, imagining him dancing. In the first I was inspired by a piece by Bernardo Storace (1637 - 1707) who, both from his surname and his professional life, I am convinced was Sicilian from Messina, the piece is titled *Ballo della Battaglia*, but it is very similar to some popular songs of the South that curiously is connected to the Scots (Sardinia: *scottis*, Romagna/Toscana: *sòtis*, Puglia: *scòzzije*, Sicily: *scutisa*), the same melody I found in Costanzi, in the form of Variations. The work I've written continues to follow the imagination of this track.

Judith Steenbrink: 'Dear Giovanni, thank you so much for composing two new pieces. Your creativity and imagination are so vivid, so playful, and harmonically so rich. Your personal view on the baroque composers is very inspirational for us, and we are incredibly looking forward to playing the old masters as well as your view on Bach and Costanzi.'

Tineke en Judith Steenbrink

Holland Baroque - De wereld van barokmuziek is een goudmijn voor componisten, avant-gardisten, avonturiers en realisten. In deze weelde beweegt Holland Baroque. Holland Baroque verenigt Telemann met de Chinese klanken van shengspeler Wu Wei, verbindt Reinbert de Leeuw met Bach en laat horen hoe slagwerkers de hartslag van de Barok bepalen. Een rode draad door de programmering is de samenwerking met andere solisten en ensembles, waarmee Holland Baroque precies dát kan doen waarvoor het op handen wordt gedragen: laten horen dat oude tradities nieuwe verhalen kunnen voortbrengen. Het ensemble is een trefpunt voor nieuwsgierige muzikliefhebbers. Succesvolle ontmoetingen had Holland Baroque met eigennuttige solisten als Giovanni Sollima, Eric Vloeimans, Lars Ulrik Mortensen en Aisslinn Nosky, met diverse ensembles en theatergezelschappen waaronder het Nederlands Kamerkoor, Cappella Amsterdam en Orkater op podia als Radialsystem V, Cellobiennale Amsterdam en Konzerthaus Wien. Het resultaat van die ontmoetingen verwoordde De Stentor als volgt: 'De instrumenten en de uiteenlopende stijlen contrasteren naar de vorm, maar versterken elkaar naar inhoud. Zó wordt iets nieuws geboren.' Dit alles vanuit traditie, vernieuwing, verrassing en een vleugje entertainment. Barok is nu.'

In de Italiaanse cellist en componist **Giovanni Sollima** komen onderzoeker, musicus en componist samen. Zijn onbeperkte technische mogelijkheden, muzikale vrijheid en originaliteit, nog eens gekoppeld aan een stevige dosis energie, maken iedere uitvoering tot een exemplarische gebeurtenis. Ook als componist is Sollima herkenbaar en absoluut eigen. Als onderzoeker wist hij ook het werk van de Italiaanse componist/cellist Giovanni Costanzi voor een groter publiek te ontsluiten. Op 19 oktober jl. ontving Giovanni Sollima de Anner Bijlsma Award van de Cello Biennale Amsterdam De prijs van 50.000 euro wordt eens in de zoveel jaar toegekend aan een persoon of instantie die zich uitzonderlijk verdienstelijk heeft gemaakt voor de cello en het cellorepertoire. Maarten Mostert, artistiek directeur van de Cello Biennale Amsterdam: '*Giovanni Sollima is een vrije geest, kunstenaar in hart en ziel. De man is tamelijk geniaal, ongelooflijk cellist, componeert, speelt met Yo-Yo Ma, doet maffe dingen als spelen op een cello van ijs, zet steden op zijn kop met zijn project 100 Cello's, is het grote voorbeeld van jong talent en is ook nog een zeer innemend mens.*'

Het volgende concert door Holland Baroque

Vrijdag 23 november - Hertz - 20.00 uur

Molière et moi, met traverso-speler Alexis Kossenko